Аббасов Гюлоглан Арізович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Ялова Оксана Володимирівна,** доцент кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СПРОЩЕННЯ МОВИ В СУДДІВСЬКИХ РІШЕННЯХ

Більшість судових рішень наразі пишуться надзвичайно складною, формалізованою, важкою для сприйняття мовою. Такий підхід слід змінювати, адже рішення має бути зрозуміле не тільки юристам, але й звичайним людям, бо часто вони самостійно, без допомоги фахівців ті рішення читають.

Актуальним постає питання спрощення юридичної мови, адже рішення має бути зрозуміле не тільки юристам, але й звичайним людям, бо часто вони самостійно, без допомоги фахівців читають ці рішення.

Метою роботи є визначення деяких правил спрощення мови права.

Будь-яке правове явище – закон або судовий процес – це текстове явище, явище мовної комунікації. Текст – це первинна даність для лінгвістики, філології, історії, права і взагалі всього гуманітарно-філософського мислення. Мова права – це цілісна комунікативно-галузева підсистема літературної мови з певним набором характерних лінгвостилістичних і структурно-жанрових ознак, зумовлених специфікою правової сфери та комунікативно-професійними потребами в ній.

Хоча судочинство і діловодство в судах України проводяться державною мовою, але наразі деякі громадяни або представники інших національних меншин важко сприймають мову права, тому є потреба спрощувати мову права в судових рішеннях.

Викладення документа спрощеною мовою означає, що слова, структура тексту та дизайн документа є настільки простими й зрозумілими, що читач легко знаходить ту інформацію, яка йому

потрібна, розуміє те, що написано, і може користуватися цією інформацією (без консультацій з фахівцем у галузі права).

В Україні йде дискусія, чи мають судді пояснювати свої рішення – через власні ресурси, у ЗМІ, в соціальних мережах. Необхідність таких пояснень з боку прес-служби суду чи судді-спікера виникає саме через складність тексту судового рішення, зміст якого пересічна людина не може зрозуміти. Але добре прописане рішення, викладене простою мовою, не потребуватиме пояснень. Написання такого рішення забирає багато часу.

Далі наведені декілька ключових правил спрощення мови права, за допомогою яких не кваліфікованих в судових справах люди будуть краще розуміти зміст рішення.

І. Скорочувати текст

– Перечитувати декілька разів, щоб «викидати зайві слова з речення, зайві речення з абзаців, зайві абзаци з тексту». Ви маєте розуміти, робить навіщо потрібні кожне слово і кожне речення у вашому тексті. Ніщо не може так покращити текст, як його безжальне скорочення.

– Не вживати декілька слів, якщо їх можна замінити одним (замість «дозволяє виявити» – «виявляє»).

– Ділити всі слова в реченні на робочі та неробочі (допоміжні). Безжально викреслювати неробочі слова – наприклад, на початку абзаців у судових рішеннях часто можна побачити такі неробочі слова, як отже, водночас, відтак, але, між тим, зокрема, так. Якщо їх прибрати, зміст тексту не зміниться.

– Викреслювати усталені словосполучення, звороти, канцеляризми, які не мають додаткового смислового навантаження - на сьогоднішній день, враховуючи викладене, беручи до уваги, згідно з/відповідно до).

– Замість складних абревіатур у разі їх неодноразового повторення в тексті вживати так звані нікнейми (замість НКЦПФР - Комісія, замість ПАТ «КБ «ПРИВАТБАНК» - Банк).

ІІ. Максимально спрощувати структуру речення

– Одне речення - одна думка (тезис).

– Активна форма замість пасивної (замість рішення було ухвалене судом краще написати суд ухвалив рішення).

– Правильна побудова речення: «підмет - присудок - обставини», тобто «хто - що зробив - яким чином, де коли, як». Уникати знеособлених речень.

– Якомога більше дієслів. Не замінювати дієслова іменниками (замість суд бере до уваги - суд враховує).

– За можливості розбивати складне речення на декілька простих. Уникати складнопідрядних речень. Вживати якомога менше дієприкметникових та дієприслівникових зворотів (не більше одного на речення). Чим більше в реченні ком, тим складніше його читати. Ідеал - правило «однієї коми» (не більше однієї коми у реченні).

– Прочитати документ уголос. Ті речення, які є «нечитабельними» (важко вимовити, не вистачає повітря в грудях, доки дочитаєш до кінця, втрачається сенс), спрощуємо. Людська мова - це найкращий синтаксис. Тож читання вголос виявляє приховані проблеми документа.

III. Структурувати текст документа

– Структурований документ завжди легше читати й розуміти. Слід виділяти заголовки, підзаголовки, ділити текст на абзаци, ключові тези, висновки.

– Бажано використовувати нумерацію частин та абзаців тексту.

– Уникати завеликих, непропорційних абзаців, розділів.

– Починати з головної тези.

– Корисний прийом - ставити запитання і відповідати на них.

– Скласти список, перелік замість довільного опису в тексті однорідних предметів, явищ, дій.

Іноді у автора виникає враження, що написання простою мовою робить документ примітивним, недолугим, недостатньо інтелектуальним, не юридичним, а побутовим. Це враження є помилковим. Юридичний документ - це не художній твір, прочитання якого має наводити читача на тривалі роздуми чи викликати в нього захват від багатства лексикону, красоти художніх зворотів митця. Читач юридичного документа має чітко і без зайвих зусиль розуміти його зміст.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://pravo.studio/tehnika-ukrajini-yuridichna/yuridichna-mova-73203.html

2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.batcave.net/osobennosti-yuridicheskogo-yazyika-25728.html

3. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://court.gov.ua/press/point/987193/